

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

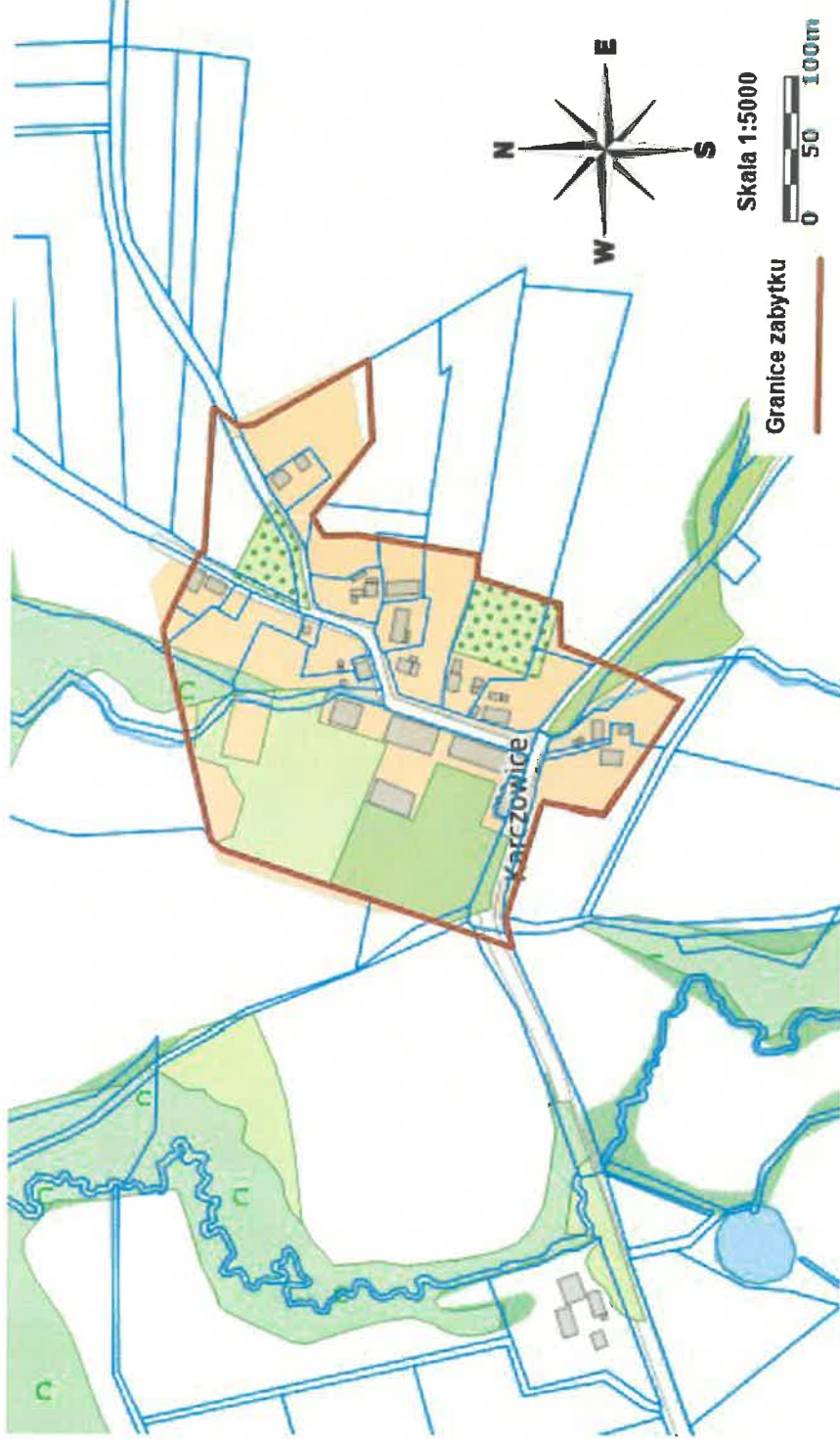
1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI

2. Czas powstania

XIII w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

KARCZOWICE

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo **dolnośląskie**

powiat **ząbkowicki**

gmina **Cieptowody**

6. Współrzędne geograficzne

50° 39' 55.97" N 16° 51' 27.523" E

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne , rolnictwo

8. Stan zachowania

4

Nazwa:

Wzmiankowana w źródłach m.in. jako: Tadelwitz (1726 r.), Taedelwitz (1785 r.), Od 1947 r. Karczowice.

Historia:

Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z XIV w. i prawdopodobnie stanowiła ona folwark należący do prywatnego właściciela. W późniejszym okresie Karczowice nie rozwinęły się znacząco pod względem zabudowy oraz liczby mieszkańców. W 1840 r. we wsi, która należała wtedy do rodziny von Kretschmer znajdowały się 22 domy, folwark i młyn wodny, piekarnia i kuźnia. Ludność oprócz uprawy ziemi zajmowała się również hodowlą owiec. Jednym z ważniejszych wydarzeń w dziejach wsi było wzniesienie w 2 poł. XIX w. przez ówczesnego właściciela Alfreda Pilza pałacu wraz z zabudowaniami gospodarczymi. Po 1945 r. w dawnym majątku zaczął funkcjonować PGR. Po likwidacji PGR w latach 90 XX w. pałac przeszedł na własność prywatną.

Charakterystyka zabytku:

Karczowice to niewielka wieś o nieregularnym układzie ruralistycznym znajdująca się na terenie Gminy Ciepłowody w powiecie ząbkowickim. Zabudowa wsi usytuowana jest w pobliżu drogi prowadzącej z Kobylej Głowy do Tomic oraz Kozmic. Na obszarze historycznego układu ruralistycznego wsi znajduje się głównie mieszkalno-gospodarcza zabudowa zagrodowa z przełomu XIX i XX w. Są to najczęściej mурowane budynki kryte dachem dwuspadowym o poszyciu z dachówki ceramicznej. W układzie ruralistycznym wsi dominuje zespół pałacowo-parkowy z XIX w. wraz z folwarkiem. Pałac o eklektycznej stylistyce elewacji z cegiełnymi nawiązaniem do architektury klasycystycznej. Z uwagi na średniowieczną metrykę wsi domniemywa się obecności relikwów archeologicznych w warstwie podziemnej w formie nawarstwień kulturowych, wytworów kulturowych bądź ich śladów albo zabytków ruchomych, będących tym wytworem.

Zagrożenia i postulaty konserwatorskie:

Istotnym zagrożeniem jest niekontrolowane zastępowanie historycznej zabudowy współczesnymi obiektami, które swoją bryłą, wymiarami, materiałami lub stylistyką kontrastować z tradycyjną zabudową historycznej. Należy objąć indywidualną ochroną konserwatorską najbardziej wartościowe elementy zabudowy, a nową zabudowę kształtować jako nawiązującą do tradycyjnej zabudowy z regionu Przedgórze Sudeckiego. Szczególną ochroną należy otoczyć założenie pałacowo-parkowe, które powinno zachować swoją integralność kompozycyjną. Należy zachować układ przestrzenny założenia pałacowo-parkowego oraz folwarku pałacowego.

Bibliografia:

- 5367 (alt. 3136) Lauenbrunn 1:25 000 Topographische Karte (Messsichblatt)
- Wzgórze Niemczańsko-Strzebińskie, Przedgórze Paczkowskie. [2]. N-Z, Marek Staffa red., Wrocław, 2008.